

Mistä pitovoima syntyy?

HYVINVOINTI JA KULTTUURI alueen pitovoimatekijänä

Esitys 8.4

*Mistä oikein puhumme,
kun puhumme alueiden
elinvoimasta,
vetovoimasta ja
pitovoimasta?*

Elinvoima, vetovoima ja pitovoima

ELINVOIMA

Aluetaloudellisiin tekijöihin sekä kasvuun ja kilpailukykyyn liittyvät osatekijät, jotka **luovat alustan ja perustan alueen kehittämiseksi.**

Väestö ja
vetovoima

VETOVOIMA

Kuinka kiinnostava, houkutteleva, dynaaminen, kiinnostava, haluttava jne. alue on **ulkopuolisten asukkaiden, yritysten, investoijien, matkailijoiden yms. Näkökulmasta, joka saa hakeutumaan alueelle**

VISIO
JOHTAMINEN
PÄÄTÖKSEN-
TEKO

Talous ja
elinvoima

Pitovoima
ja
viihtyvyys

PITOVOIMA

Kuinka viihtyisä, mukava, hauska, turvallinen, hyvinvoiva jne. alue on **omien asukkaiden, yritysten ja toimijoiden näkökulmasta, joka saa jäämään ja kiinnittymään alueelle**

Alueilla tarvitaan kovaa ja pehmeää voimaa!

KOVAT KILPAILUKYKYTEKIJÄT ELI KOVA VOIMA

- Väestökehitys ja vetovoima
- Työpaikka ja työllisyyskehitys
- Yritysperstanta ja -dynamiikka
- Liikevaihto ja palkkasumma
- Rakentaminen ja asuntotuotanto
- Opiskelijoiden määrä, aloituspaikat
- Julkiset ja yksityiset investoinnit
- Matkailu- ja tapahtumakävijät
- Muut kasvuun ja kehitykseen liittyvät kovat tunnusluvut

> MITATTAVISSA JA VERTAILTAVISSA

PEHMEÄT KILPAILUKYKY- TEKIJÄT ELI PEHMEÄ VOIMA

- Identiteetti ja samaistuminen
- Avoin ilmapiiri
- Yhteisöllisyys, sosiaalinen pääoma
- Luottamus
- Arvostus
- Osallisuus ja vuorovaikutus
- Mieli- ja maine kuva
- Koettu elämänlaatu
- Hyvinvointi ja turvallisuus
- Viihtyvyyys ja tyytyväisyys
- Mukavuus

> VAIKEASTI MITATTAVISSA JA VERTAILTAVISSA

Pehmeässä voimassa on kyse...

- **Vaikeasti** määriteltävissä, mitattavissa, arvotettavissa ja vertailtavista tekijöistä toisin kuin ns. kovat kilpailukykytekijät
- Perustuvat usein **subjektiivisiin tunteisiin sekä omakohtaisiin kokemuksiin ja havaintoihin**, joita on mahdollista kerätä laadullista tietoa esimerkiksi kyselyiden ja haastatteluiden avulla
- Liittyvät asioille ja tekijöille annettuihin **merkityksiin ja tulkintoihin**
- Usein **kontekstisidonnaisia johonkin paikkaan, tilaan tai aikaan** eikä sellaisenaan siirrettävissä

Yksinkertaistettuna...

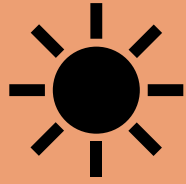
- **VETOVOIMA VETÄÄ** = kuinka kiinnostava, houkutteleva, dynaaminen, haluttava jne. alue on **ulkopuolisten näkökulmasta**, joka saa ihmiset tulemaan alueelle.
- **PITOVOIMA PITÄÄ** = kuinka viihtyisä, mukava, hauska, turvallinen, hyvinvoiva jne. alue on **omien asukkaiden, yritysten ja toimijoiden näkökulmasta**, joka saa ihmiset jäämään ja kiinnittymään alueelle

Tyytyväisyys

- Lähipalveluiden läheisyys ja saatavuus
- Kulttuuri-, liikunta- ja vapaa-ajan palveluiden saatavuus (vetovoimapalvelut)
- Asuin- ja elinympäristö
- Asuminen ja asuinalueet
- Luonto, ulkoilu- ja viheralueet

Viihtyvyyys

- Alueen ilmapiiri ja elävyys
- Alueen yleinen kuva ja kehitys
- Sujuva liikkuminen ja liikenneyhteydet
- Kaupallisten palvelujen monipuolisuus
- Kohtaamispaikat

Koettu elämänlaatu

- Sujuva, toimiva ja helppo arki, mukavuus
- Koettu hyvinvointi
- Turvallisuuden tunne
- Hyvä elämänlaatu, hyvän elämän edellytykset
- Monipuolisuus

Yhteisöllisyys

- Luottamus ja arvostus
- Me-henki, yhteiset asiat ja yhdessä tekeminen
- Sosiaalinen pääoma, yhteisöllisyys
- Osallisuus- ja vaikutusmahdollisuudet
- Samaistuminen ja yhteenkuuluvuus

Identiteetti, samaistuminen, kiinnittyminen

- Tunne: syntymä-, koti- tai opiskelupaikka
- Henkilökohtaiset siteet ja verkostot
- Historia, tarinat, kieli/murre, kulttuuri, perinteet =merkitykset
- Paikka itsessään
- Identiteetti, ylpeys kotipaikasta

Villit kortit

**PITOVOIMAISUUTEEN
VAIKUTTAVIA TEKIJÖITÄ!**

Alueen pitovoimatyö kannattaa segmentoida!

- Alueella asuvat asukkaat
- Alueella toimivat yritykset ja yrittäjät
- Alueella olevat vapaa-ajan asukkaat
- Alueella eri koulutusasteilla opiskelevat kotimaiset ja ulkomaiset opiskelijat
- Alueella olevat järjestöt ja muut kolmannen sektorin toimijat
- Alueella asuvat tunnetut julkisuuden henkilöt ja vaikuttajat

**Positiivisen
retoriikan,**
onnistumisten ja myönteis-
ten esimerkkien voima
korostuu alueen
pitovoimatyössä

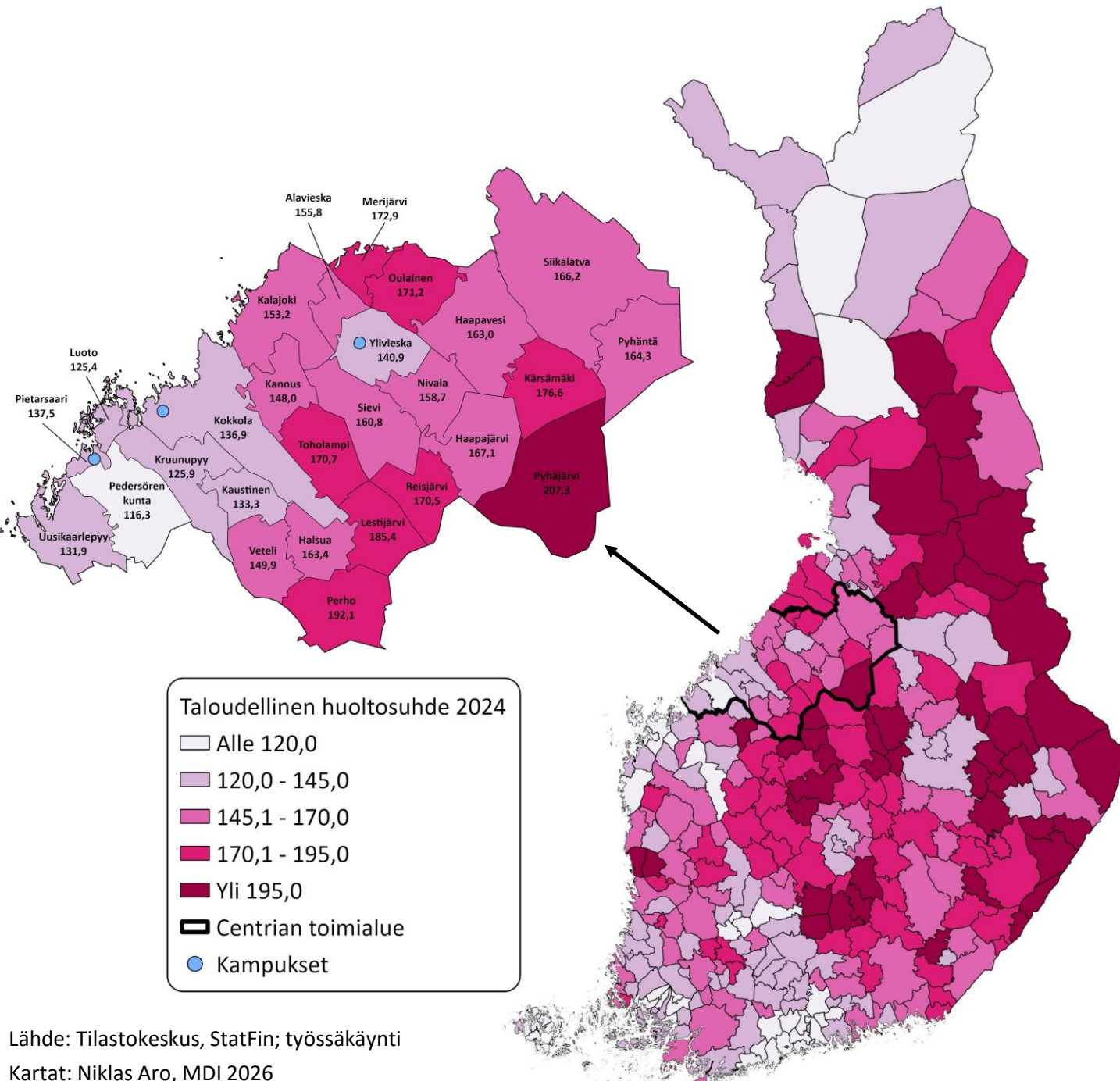
**CENTRIAN TOIMINTA-ALUEEN
HYVINVOINTI- JA KULTTUURI-
TILASTOJEN AVAINLUVUT**

TALOUELLINEN HUOLTOSUHDE 2024

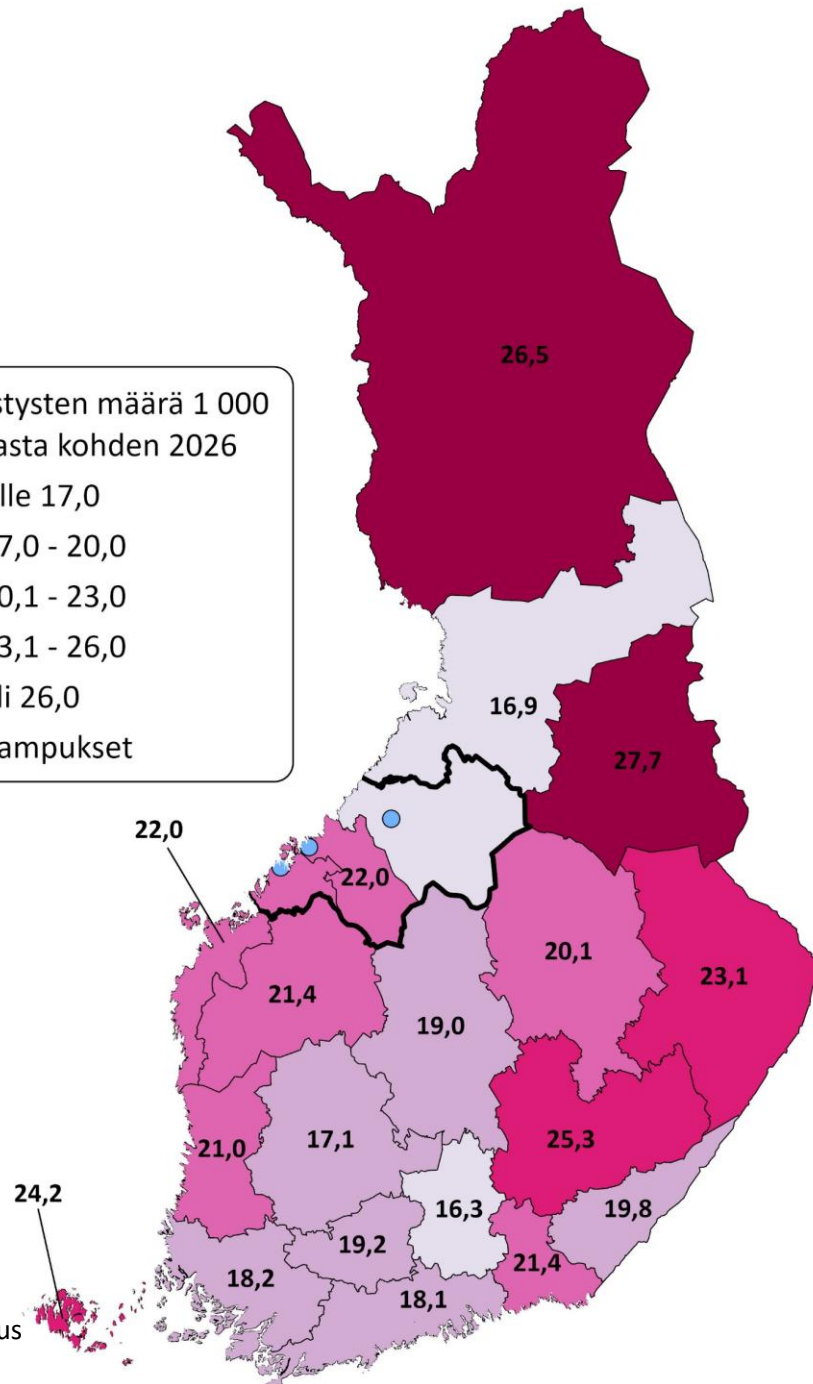
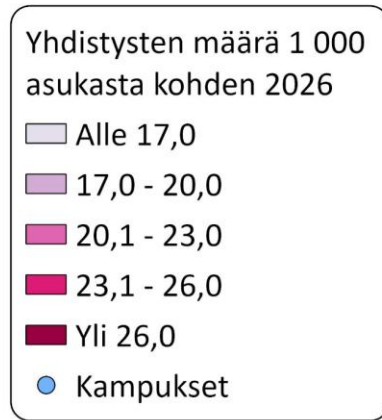

Centrian toiminta-alueen taloudellinen huoltosuhde oli 145,4 vuonna 2024. Työllisten suhdeluku oli kilpailukykyisin Peder-sören kunnassa (116,3) ja Luodossa (125,4) sekä heikoin Pyhäjärvellä (207,3).

Koko maan taloudellinen huoltosuhde oli 132,6 vuonna 2024. Työllisten suhdeluku oli kilpailukykyisin Jomalassa (88,7) ja Kittilässä (88,8) sekä heikoin Puo-langassa (245,4). Koko maan kuntien keskiarvo oli 157,6.

YHDISTYSTEN MÄÄRÄ (1 000 as. KOHDEN) 2026*

Centrian toiminta-alueen maakunnissa oli yhteensä 18,8 yhdistystä 1 000 asukasta kohden vuonna 2026*.

Yhdistyksiä oli eniten Pohjanmaalla (22,0 yhdistystä) ja Keski-Pohjanmaalla (22,0 yhdistystä) sekä vähiten Pohjois-Pohjanmaalla (16,9 yhdistystä).

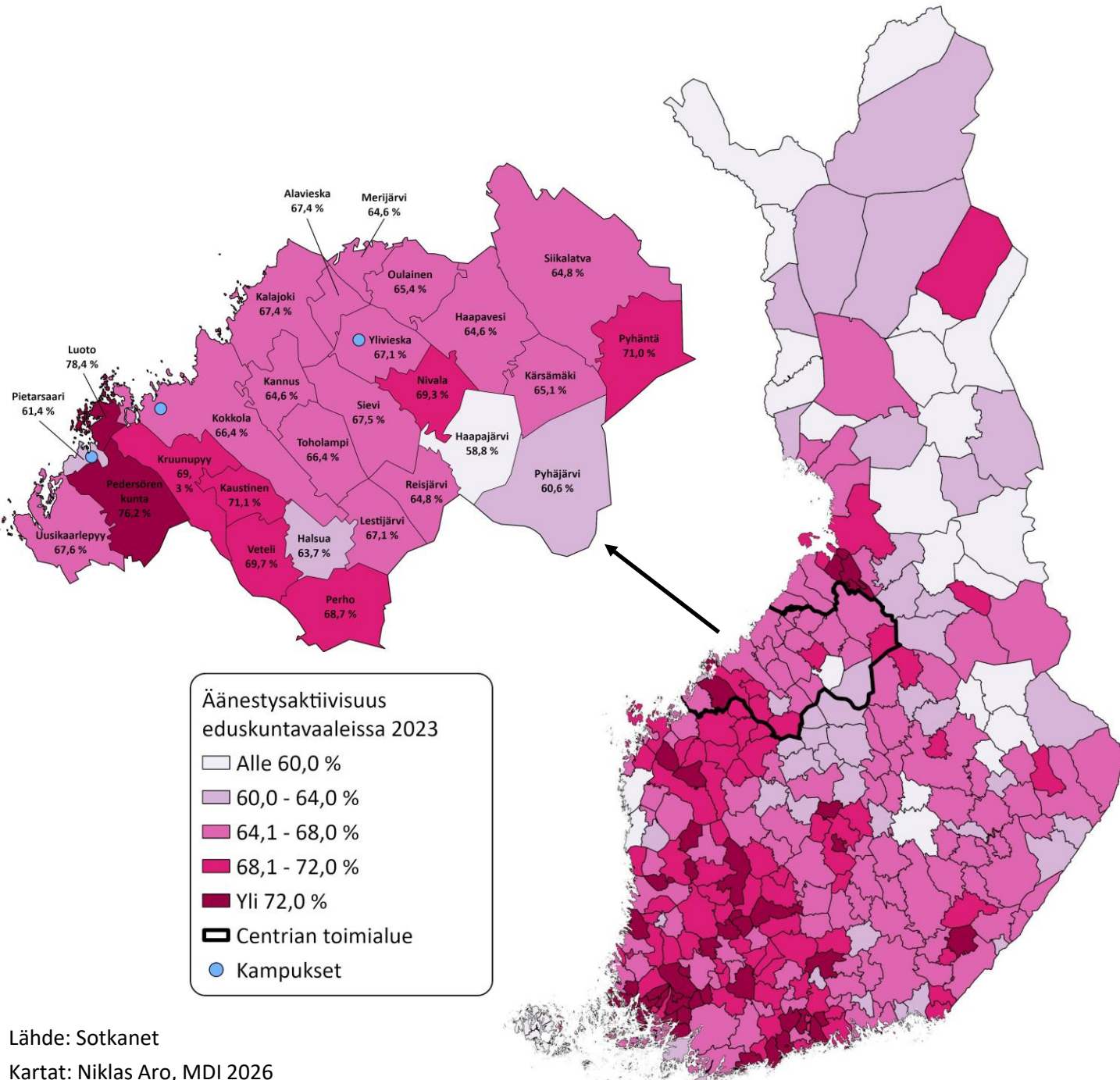
Koko maassa oli yhteensä 19,3 yhdistystä 1 000 asukasta kohden vuonna 2026*. Yhdistyksiä oli eniten Kainuussa (27,7 yhdistystä) ja Lapissa (26,5 yhdistystä) sekä vähiten Päijät-Hämeessä (16,3 yhdistystä). Maakuntien keski-arvo oli 21,0 yhdistystä.

centria
ammattikorkeakoulu

ÄÄNESTYS- AKTIIVISUUS

Centrian toiminta-alueen kuntien äänestysaktiivisuus eduskuntavaaleissa oli keskiarvoltaan **67,0 prosenttia vuonna 2023**. Korkein äänestysaktiivisuus oli Luodossa (78,4 %) ja Pedersören kunnassa (76,2 %) sekä alhaisin Haapajärvellä (58,8 %).

Koko maan äänestysaktiivisuus eduskuntavaaleissa oli **68,5 prosenttia vuonna 2023**. Äänestysaktiivisuus oli korkein Kauniaisissa (79,7 %) ja Luodossa (78,4 %) sekä alhaisin Kumlingessä (38,0 %). Koko maan kuntien keskiarvo oli 66,2 prosenttia.

Alue	Väestöllinen huoltosuhde 2024	Taloudellinen huoltosuhde 2024	20-64-vuotiaiden työllisyysaste 2025 (keskiarvo M01-M11)	Tulonsaajien mediaanitulot 2024	Koulutustasoindeksi 2024	Äänestysaktiivisuus eduskuntavaaleissa 2023	Elinajanodote 2024	Elämänlaadun hyväksi tuntevien osuus 2024	Aktiivisesti järjestötoimintaan osallistuvien osuus 2020
Centrian toiminta-alue	76,8	145,4	76,8 %	28 068 €	342	67,0 %	82,4*	52,1 %*	27,0 %*
Ahvenanmaa	67,7	109,9	74,0 %	34 334 €	363	47,8 %	83,7	55,1 %	-
Etelä-Karjala	71,0	162,6	69,1 %	28 481 €	362	65,8 %	81,5	50,9 %	25,5 %
Etelä-Pohjanmaa	74,3	141,0	76,2 %	28 027 €	352	69,6 %	81,2	49,9 %	25,1 %
Etelä-Savo	83,2	165,4	71,8 %	27 260 €	348	64,8 %	80,7	50,8 %	25,5 %
Kainuu	78,5	160,5	72,2 %	27 380 €	349	63,3 %	80,2	49,1 %	22,4 %
Kanta-Häme	70,0	140,9	74,4 %	30 292 €	364	68,9 %	81,8	50,9 %	26,5 %
Keski-Pohjanmaa	73,7	141,8	76,6 %	28 684 €	359	66,8 %	82,2	53,0 %	27,7 %
Keski-Suomi	64,6	151,3	70,4 %	28 025 €	394	68,0 %	81,4	50,6 %	22,8 %
Kymenlaakso	73,9	161,1	70,8 %	29 444 €	348	64,4 %	80,8	47,1 %	25,0 %
Lappi	71,2	137,1	73,7 %	29 413 €	368	61,7 %	80,8	47,5 %	24,3 %
Pirkanmaa	57,8	128,3	73,1 %	30 076 €	416	71,2 %	81,8	47,0 %	25,5 %
Pohjanmaa	65,8	123,5	77,3 %	29 664 €	385	66,7 %	83,1	52,4 %	29,1 %
Pohjois-Karjala	72,3	167,3	68,1 %	25 918 €	367	65,0 %	80,9	50,7 %	22,7 %
Pohjois-Pohjanmaa	62,9	142,8	72,6 %	29 078 €	403	67,4 %	81,8	50,9 %	24,1 %
Pohjois-Savo	69,4	148,2	71,6 %	28 404 €	379	65,8 %	81,1	47,2 %	23,2 %
Päijät-Häme	71,8	156,9	71,2 %	28 014 €	355	66,0 %	80,8	52,7 %	24,1 %
Satakunta	73,3	147,0	73,5 %	28 532 €	348	68,0 %	80,7	45,5 %	28,7 %
Uusimaa	51,1	113,9	72,8 %	34 572 €	441	71,1 %	82,2	52,8 %	23,5 %
Varsinais-Suomi	61,5	130,6	73,2 %	29 673 €	393	70,2 %	82,0	47,4 %	25,5 %
Koko maa	61,6	132,6	72,8 %	30 460 €	399	68,5 %	81,7	50,3 %	24,6 %

*Centrian toiminta-alueen maakuntien keskiarvo

Alue	Kulttuurin netto-käyttökustannukset (€/as.) 2024	Kunnan avustukset kulttuuritoimintaan (€/as.) 2024	Kirjastojen fyysiset käynnit per asukas 2024	OKM:n myöntämät avustukset kulttuurille (€/as.) 2026	3 km päässä lähimmästä kirjastosta asuvan väestön osuus 2024	Kuukausittain jotain kulttuuripalvelua käyttävien osuus 2022	Suosion jäsenorkesterien omien konserttien kuuntelijat kotikunnassa (1 000 as. kohden) 2024	Yhdistysten määrä (1 000 as. kohden) 2026
Centrian toiminta-alue	152 €	18,64 €	9	34 €	62,6 %	25,8 %*	119*	18,8*
Ahvenanmaa	-	-	-	-	57,0 %	23,3 %	-	24,2
Etelä-Karjala	184 €	11,77 €	7	49 €	75,3 %	24,8 %	71	19,8
Etelä-Pohjanmaa	150 €	21,64 €	8	31 €	53,6 %	26,2 %	73	21,4
Etelä-Savo	139 €	19,74 €	8	51 €	50,9 %	23,0 %	134	25,3
Kainuu	219 €	3,35 €	7	62 €	62,9 %	24,3 %	-	27,7
Kanta-Häme	168 €	22,39 €	7	47 €	67,9 %	25,9 %	-	19,2
Keski-Pohjanmaa	175 €	49,31 €	9	57 €	61,5 %	24,9 %	180	22,0
Keski-Suomi	155 €	6,19 €	9	41 €	74,1 %	28,8 %	148	19,0
Kymenlaakso	196 €	53,40 €	8	49 €	68,6 %	25,1 %	115	21,4
Lappi	181 €	20,87 €	7	53 €	56,4 %	27,6 %	64	26,5
Pirkanmaa	178 €	32,94 €	10	53 €	76,8 %	33,3 %	206	17,1
Pohjanmaa	200 €	6,60 €	7	47 €	71,9 %	26,9 %	63	22,0
Pohjois-Karjala	142 €	1,77 €	7	42 €	64,7 %	27,2 %	350	23,1
Pohjois-Pohjanmaa	161 €	24,28 €	8	29 €	74,8 %	25,5 %	113	16,9
Pohjois-Savo	180 €	12,02 €	10	43 €	61,1 %	28,3 %	147	20,1
Päijät-Häme	210 €	8,15 €	8	50 €	75,0 %	27,7 %	234	16,3
Satakunta	154 €	6,35 €	7	46 €	73,2 %	26,2 %	96	21,0
Uusimaa	180 €	38,39 €	11	47 €	88,8 %	34,5 %	296	18,1
Varsinais-Suomi	161 €	29,84 €	8	43 €	75,3 %	29,1 %	133	18,2
Koko maa	173 €	26,27 €	9	45 €	75,8 %	29,8 %	82	19,3

*Centrian toiminta-alueen maakuntien keskiarvo

NELJÄN NOSTON YHTEENVETO

1. Menestyvällä alueella on **kyvykkyys yhdistää “voimatekijät”** eli elinvoima, vetovoima ja pitovoima toisiaan täydentäväksi kokonaisuudeksi
2. Centrian toiminta-alueella **useat kovan ja pehmeän kilpailukyvyn tunnusluvut ovat vahvoja Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan alueilla**, mutta Pohjois-Pohjanmaan alueen sisällä suurta hajontaa
3. Useimmat **“positiivista hyvinvointia” ja yhteisöllisyyden voimaa kuvaavat kokemukselliset mittarit** koko maan kärkiluokkaa etenkin Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan alueilla
4. Kulttuuritilastoissa **erottuvat myönteisesti edukseen** Centrian toiminta-alueella useilla mittareilla etenkin Kokkola, Pietarsaari ja Kaustinen

4